

Ю. Ю. Пінчук
Навук. кір. **З. У. Шведава**,
канд. філал. навук, дацэнт

АНТАНІМІЯ ФРАЗЕАЛАГІЗМАЎ МОВЫ ТВОРАЎ ЯКУБА КОЛАСА СА ЗНАЧЭННЕМ ‘ПАМЯЦЬ / ЗАБЫЦЦЁ’

Фразеалагічныя антонімы – гэта выразы з палярна супрацьлеглым значэннем. Фразеалагічная антанімія, як і фразеалагічная сінанімія, адлюстроўвае семантычныя сувязі гэтых адзінак, аднак у адрозненне ад сінанімічных фразеалагізмаў, якія аб’ядноўваюцца на аснове падабенства плана выражэння, падабенства антанімічных фразеалагізмаў выяўляецца ў поўнай яе супрацьлегласці пры агульным тоесным кантэксным акружэнні [1, с. 41].

Фразеалагічныя антонімы па кампанентнаму складу падзяляюцца на аднаструктурныя і рознаструктурныя. Аднаструктурныя фразеалагічныя антонімы адрозніваюцца пераважна адным кампанентам, а рознаструктурныя фразеалагічныя антонімы адрозніваюцца адзін ад аднаго кампанентным складам і сінтаксічнай структурай. Але і ў рознаструктурных антонімах бываюць выпадкі частковага супадзення лексічнага складу.

Так, сярод фразеалагізмаў мовы твораў Якуба Коласа са значэннем ‘памяць / забыццё’ [2] выдзяляюцца наступныя антанімічныя пары фразеалагізмаў:

1) аднаструктурныя фразеалагізмы, напрыклад: *дзяржаць у галаве* ‘пастаянна помніць, думаць пра што-н.’ і *выкінуць з галавы* ‘перастаць думаць, забыцца пра што-н.’; *дзяржаць у галаве* ‘пастаянна помніць, думаць пра што-н.’ і *вылятаць з галавы* ‘зусім забывацца’ і інш.;

2) рознаструктурныя фразеалагізмы: *зарубіць сабе на носе* ‘цвёрда запомніць’ і *сцерці з памяці* ‘забыць назаўсёды’; *асядаць на дно душы* ‘забывацца’ і *не выходзіць з мыслей* ‘пастаянна прысутнічае ва ўсведамленні, не забываецца’ і інш.

Не ўсе фразеалагізмы, як і не ўсе словы, маюць антонімы. Супрацьпастаўляюцца, як правіла, такія фразеалагічныя адзінкі, якія маюць якую-небудзь якасную прыкмету, або карэлятыўныя па значэнні. Фразеалагізмы-антонімы ў мове твораў Якуба Коласа са значэннем ‘памяць/забыццё’ даволі колькасна прадстаўлены (24 пары), паводле структуры пераважаюць аднаструктурныя фразеалагізмы (16 пар).

Літаратура

1 Ляшчынская, В. А. Сучасная беларуская мова: фразеалогія: вучэб. дапам. / В. А. Ляшчынская. – Мінск: РІВШ, 2010. – 230 с.

2 Фразеалагічны слоўнік мовы твораў Я. Коласа / пад рэд. д.ф.н. А. С. Аксамітава. – Мінск: Навука і тэхніка, 1993. – 656 с.

А. М. Рэшанок
Навук. кір. **В. С. Новак**,
д-р філал. навук, прафесар

МЯСЦОВАЯ СПЕЦЫФІКА РАДЗІННА-ХРЭСЬБІННАЙ АБРАДНАСЦІ ГОМЕЛЬСКАГА РАЁНА

Нараджэнне дзіцяці – важны момант у жыцці кожнага чалавека, таму з даўніх часоў беларусы вельмі сур’ёзна адносіліся да выканання рытуалаў радзінна-хрэсьбіннай абраднасці. Асноўныя структурныя кампаненты радзінна-хрэсьбіннага абрадавага комплексу – гэта прыкметы і павер’і, звязаныя з цяжарнасцю жанчыны,